

Klinisk nutrition som medicinsk specialitet

Styrelsen för Svensk Förening för Klinisk Nutrition (SFKN) föreslår att ämnesområdet Klinisk Nutrition etableras som en tilläggsspecialitet analogt med Akutsjukvård och Smärtlindring.

Bakgrund till förslaget

Nutritionrelaterade hälsoproblem är vanligt förekommande i befolkningen och berör alla medicinska specialiteter. Några särskilt stora problemområden med mycket hög prevalens är övernutritionstillstånd (övervikt/fetma), undernutritionstillstånd (kroniska sjukdomar, cancer, anorexia nervosa, multistjuka äldre personer etc), diabetes mellitus, överkänslighet/allergi mot livsmedel eller näringsämnen (laktosintolerans, glutenintolerans, B12-malabsorption etc).

Det behövs en medicinsk specialitet som håller ihop detta problemområde ur tre olika aspekter:

1. Klinisk analys

Metoderna för analys av både över- och undernutritionstillstånd är till stora delar i princip desamma: Bägge påverkar kroppens funktioner i relation till förändrad kroppsstruktur, bägge är relaterade till energiomsättningen, bägge fordrar analys av livsmedelsintag, liksom biokemisk/metabol analys. För bägge tillstånd innefattar behandlingen bl.a. nutrition (t.ex. kostråd, näringspreparat, måltidsordning, konsistensanpassning etc), fysisk aktivitet/funktion (träning av kondition, muskelstyrka etc) och ibland läkemedel.

2. Undervisning

Eftersom mat/närings/nutrition-frågor enligt ovan berör alla medicinska specialiteter och alla vårdrkesgrupper är det nödvändigt att undervisningen i klinisk nutrition är integrerad med många andra ämnen. Detta kan ske genom att organisera undervisningen som en integrerad målbeskrivning under hela utbildningen, där olika aspekter av klinisk nutrition tas upp under olika kurser, men även under en separat kurs i klinisk nutrition.

Styrelsen för SFKN uppvaktade under 2009 den nationella dekankommittén, som består av dekanerna för landets medicinska fakulteter, med ett förslag om att dekankommittén skulle verka för att de medicinska fakulteterna antog SFKNs förslag till "Nationellt bascurriculum i klinisk nutrition" för läkarutbildningen, som tagits fram enhälligt inom föreningen (bilaga 1).

3. Klinisk forskning

Det finns ett mycket stort behov av klinisk forskning inom Klinisk nutrition, särskilt beträffande behandling/intervention om över- och undernutritionstillstånd. Den pågående debatten angående matbehandling vid diabetes mellitus typ 2 illustrerar detta tydligt.

Konsekvenser av nedläggningen av klinisk nutrition 2006

När Klinisk nutrition lades ner som medicinsk specialitet från 2006-07-01 medförde det en rad förutsägbara negativa konsekvenser:

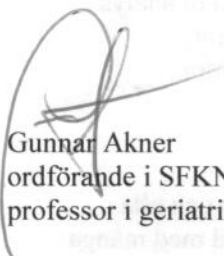
- Ingen läkare har kunnat genomgå specialistutbildning i Klinisk nutrition. Idag finns i Sverige c:a tio läkare med specialistkompetens i Klinisk nutrition. De flesta är pensionerade och de få som fortfarande är yrkesaktiva är mellan 50-60 år.
- Inga tjänster har inrättats i Klinisk nutrition för vare sig läkare eller andra vårdyrkesgrupper.
- Inga vårdenheter har inrättats inom Klinisk nutrition.
- Undervisningen i Klinisk nutrition på läkarlinjen och övriga vårdutbildningar har inte utvecklats nämnvärt. En svensk läkare får sedan många år bara c:a en veckas formell utbildning i Klinisk nutrition under den elva terminer långa grundutbildningen. Nutritionsrelaterade aspekter tas upp på många olika kurser, men det finns ingen metod som håller samman ämnet och det blir därför inte heller föremål för examination (bilaga 2).

Bifogar även en rapport från Socialstyrelsen från 2006 med förslag till utveckling och förbättring av av mat- och näringsproblem inom äldreården, där frågan om specialiteten Klinisk nutrition tas upp som led i en föreslagen utvecklingsprocess (bilaga 3).

Bakgrund om SFKN

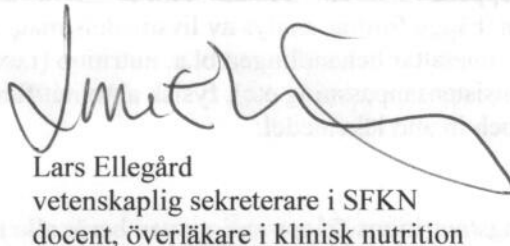
Svensk Förening för Klinisk Nutrition (SFKN) är en sektion inom Svenska Läkaresällskapet och en specialitetsförening inom Sveriges läkarförbund. Föreningen består för närvarande av 87 medlemmar; såväl läkare som personer från andra yrkesgrupper som disputerat för doktorsgrad eller är aktivt involverade i klinisk forskning inom området. Dessutom organiserar föreningen 52 associerade medlemmar som är intresserade av ämnesområdet, men som själva inte är involverade i forskning. Föreningens verksamhet beskrivs närmare på hemsidan, www.sfkn.se.

Örebro och Göteborg 110328
För SFKNs styrelse

Gunnar Akner
ordförande i SFKN
professor i geriatrik, överläkare

Geriatriska kliniken
Universitetssjukhuset Örebro
701 85 Örebro
Tel: 070 – 620 48 46
e-post: akner.gunnar@gmail.com

Lars Ellegård
vetenskaplig sekreterare i SFKN
docent, överläkare i klinisk nutrition

Enheten för Klinisk Nutrition
Sekt. för Endokrinologi, Diabetes, Metabolism o Nutrition
Sahlgrenska Universitetssjukhuset
413 45 Göteborg
Tel: 073 – 079 71 81
e-post: lasse.ellegard@nutrition.gu.se

Bilagor

1. Akner G, Andersson H, Forsum E, Hallmans G, Thesleff P, Vessby B. Nationellt dokument i klinisk nutrition. Utvecklingsarbete för förbättring av läkarnas grundutbildning. Läkartidningen 1997; 94: 1731-3
Tillgänglig på: <http://tarkiv.lakartidningen.se/1997/temp/pda15712.pdf>
2. Ellegård L. En strimma klinisk nutrition i läkarutbildningen. Lärarprov, Sahlgrenska Akademin vid Göteborgs Universitet 2005-08-31.
3. Akner G. Förslag till utveckling och förbättring av mat- och näringsproblem inom äldreården. Artikel 9 i Socialstyrelsens artikelserie om mat för äldre inom vård och omsorg
Publicerad på Socialstyrelsens hemsida i september 2006.
Tillgänglig på: http://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/9655/2006-123-37_200612337.pdf